Grondwettelijk Hof

PERSNOTA OVER ARREST 94/2019

Het Grondwettelijk Hof stelt twee prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie over de nationale regeling van erkende havenarbeiders

Het Hof van Cassatie heeft het Grondwettelijk Hof verzocht de grondwettigheid te onderzoeken van de verplichting voor werkgevers in havengebieden om een beroep te doen op erkende havenarbeiders voor havenarbeid. Die verplichting geldt niet enkel voor het laden en lossen van schepen, maar ook voor andere activiteiten die eveneens buiten de havengebieden zouden kunnen worden verricht. De vraag rijst of die verplichting op grond van de wet betreffende de havenarbeid, de zogenaamde Wet Major, een ongerechtvaardigde beperking inhoudt van de vrijheid van vestiging of het vrij verkeer van diensten in het Europese Unierecht. Daarom stelt het Grondwettelijk Hof twee prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie, vooraleer het zich uitspreekt over de grond van de zaak.

Het Grondwettelijk Hof is door het Hof van Cassatie gevraagd zich uit te spreken over het al dan niet discriminerend karakter, in het bijzonder in het licht van de vrijheid van handel en nijverheid, van de **wettelijke verplichting voor werkgevers in havengebieden om een beroep te doen op erkende havenarbeiders voor havenarbeid. Die verplichting geldt niet enkel voor het laden en lossen van schepen, maar ook voor andere activiteiten die eveneens buiten de havengebieden zouden kunnen worden verricht.** In de procedure voor het Hof van Cassatie voert het transportbedrijf nv « Middlegate Europe » immers aan dat de wet betreffende de havenarbeid de vrijheid van handel en nijverheid van ondernemingen miskent. In 2013 kreeg het transportbedrijf een administratieve geldboete opgelegd omdat bij een politiecontrole werd vastgesteld dat een van haar werknemers havenarbeid verrichtte als niet-erkende havenarbeider. In het kader van een internationaal vervoer over de weg van Virton naar Bury, had deze werknemer trailers op de kade van de haven van Zeebrugge klaargezet voor verscheping naar het Verenigd Koninkrijk.

De **wet betreffende de havenarbeid (de gekende "Wet Major")** verankert een systeem van gesloten tewerkstelling van werknemers in de beoogde havengebieden. Uit dit systeem vloeit voort dat havenarbeid in de havengebieden enkel door erkende havenarbeiders mag worden verricht. De toegang tot de arbeidsmarkt van de havenarbeid kan enkel na erkenning en opname in de pool van havenarbeiders naar gelang de arbeidsbehoeften. Elke persoon die in het havengebied havenarbeid laat verrichten, dient daarvoor erkende havenarbeiders te rekruteren en is verplicht zich aan te sluiten bij een erkende werkgeversorganisatie, die de praktische en de administratieve uitvoering van alle sociaalrechtelijke verplichtingen op zich neemt. Inbreuken op dit systeem worden beteugeld door het Sociaal Strafwetboek.

Op 28 maart 2014 werd tegen de Belgische Staat een **inbreukprocedure** ingesteld door de **Europese Commissie** omdat het Belgische systeem tot organisatie van de havenarbeid op een aantal essentiële punten strijdig bleek te zijn met het recht van de Europese Unie, in het bijzonder de vrijheid van vestiging. De Europese Commissie heeft evenwel op 17 mei 2017 beslist die inbreukprocedure **voorwaardelijk te beëindigen**, nadat bepaalde wijzigingen zijn aangebracht in het koninklijk besluit over de erkenning van havenarbeiders als antwoord op de bezwaren van de Commissie.

Het Grondwettelijk Hof stelt vast dat de verplichting voor ondernemingen die in een havengebied havenarbeid wensen te verrichten - waaronder andere activiteiten dan het laden en lossen van schepen - om enkel een beroep te doen op erkende havenarbeiders en om zich verplicht aan te sluiten bij een erkende werkgeversorganisatie, **de vrije keuze van personeel en het vrij onderhandelen over de arbeidsvoorwaarden lijkt te beperken**. Om zich te kunnen vestigen in het havengebied dienen die ondernemingen immers erkende havenarbeiders aan te werven onder voorwaarden waarover zij geen controle hebben.

Het Hof stelt vast dat die **verplichting zonder enig onderscheid geldt naargelang de ondernemingen of personen in België of in andere lidstaten van de Europese Unie zijn gevestigd**. Nochtans lijkt deze verplichting te verhinderen of te ontmoedigen dat die laatsten zich vestigen in Belgische havengebieden om aldaar hun economische activiteiten te ontwikkelen.

Het Hof wenst dan ook van het Hof van Justitie te vernemen of de nationale regeling van erkende havenarbeid een ongerechtvaardigde beperking inhoudt van de vrijheid van vestiging of het vrij verkeer van diensten, gewaarborgd in de artikelen 49 en 56 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (**eerste prejudiciële vraag**). **Indien het Hof van Justitie die vraag bevestigend zou beantwoorden**, wenst het Hof vervolgens te vernemen of het de gevolgen van de nationale regeling voorlopig **kan handhaven om rechtsonzekerheid en sociale onvrede te voorkomen** en de wetgever in staat te stellen ze in overeenstemming te brengen met de verplichtingen die voortvloeien uit het recht van de Europese Unie (**tweede prejudiciële vraag**).

Deze informatieve nota, opgesteld door de griffie en de referendarissen die met de persrelaties zijn belast, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Uit de aard zelf van de samenvatting, bevat zij niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen noch de specifieke nuanceringen van het arrest.

Het arrest nr. 94/2019 is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, www.grondwettelijk-hof.be (http://www.const-court.be/public/n/2019/2019-094n.pdf).

Contactpersonen voor de pers :
Sarah Lambrecht : sarah.lambrecht@grondwettelijk-hof.be; 0474/866.452
Frank Meersschaut : frank.meersschaut@grondwettelijk-hof.be; 0475/325.218